

# RESSORGIMENTO



ANY XI \* ABRIL, 1926 \* NÚMERO 117  
OFICINAS: PERGAMINO, 244 \* BUENOS AIRES

# PER ADQUIRIR

LLIBRES - REVISTES - DIARIS  
I LES PUBLICACIONS CATALANES  
EN GENERAL

ADRECEU-VOS A



S'ENVIA

LLISTA DE  
L'EXISTÈNCIA  
PRÈVIA  
COMANDA DELS  
INTERESSATS



2622 - Donato Alvarez - 2622  
BUENOS AIRES



# Magatzems "La Constància"

ABANS «EL CAP BERNAT»

## DUACASTELLA i Cia.

Els millors assortits d'articles de Catalunya

VENEM ALS PREUS  
MÉS REDUÏTS  
DE BUENOS AIRES.



SEGURETAT  
ABSOLUTA.  
REMESES A TOT EL PAÍS.

CARLOS CALVO, 3623

UNION TELEF. 62 MITRE 4004

DEMANI'S OLI "SABATER"  
ÉS DE REUS. EL MÉS FI,  
D'OLIVA BONA I PURA.

3929 RIVADAVIA 3929

UNION TELEF. 62 MITRE 1570  
COOP. TELEF. 597, OESTE

Rovellons, préssecs i perdius de la casa PEDREROL I MIR, de Barcelona

PICHINCHA, 180

U. T. 62, Mitre 7280 -- C. T. 741, Central

GRAN ASSORTIT de VINS FINS

JEREZ RESTAURADOR  
"EL CAP BERNAT"

# RESSORGIMENT

ANY XI

BUENOS AIRES, ABRIL, 1926

NÚM. 117

## ACTITUD EXEMPLAR

La permanència de la dictadura militar al govern de l'Estat que oprimeix Catalunya posa a prova, contínuament, el tremp de l'esperit català. L'afer del Col·legi d'Advocats de Barcelona és tota una execució de patriotisme, de dignitat professional i de fermesa. Ella ens compensa amb exercici de tanta feblesa ridícula i de qualque traïció haguda dintre aquest parèntesi enguniós, la fi del qual hom no beslluma encara.

L'actitud adoptada pel govern d'En Primo de Rivera davant la resistència del Col·legi d'Advocats a acatar els seus manaments despòtics radica en el ridícul en què caigueren els militars espanyols i el seu cap màxim, el rei d'espases, durant el transcurs de les innumerables incidències que s'esdevingueren de la intervenció del general Llussader — aleshores governador de Barcelona — ençà.

Caldrà que ho recordem per tal de donar-ne una impressió exacta als nostres lectors.

A rel del famós decret, primitiu, de repressió del separatisme, el general Llussader comminà la Junta del Col·legi d'Advocats a emprar l'espanyol en totes les publicacions de l'entitat, inclús la Guia Jurídica de Catalunya, en substitució de l'idioma català, com venia fent-se. La Junta del Col·legi desobedi l'ordre del governador i posà els càrrecs a disposició dels col·legiats. L'Assemblea convocada per aquest objecte aprovà l'actitud de la Junta, per 192 vots contra 31. Tingui's present que un regular número de socis són advocats espanyols. Davant d'aquest fet el govern imposà una multa de 500 pessetes a cada un dels socis que votaren a favor de la dignitat de Catalunya, i a tall de perdonavides declarà que la seva primera intenció fou d'empresonar-los a tots. Els advocats es negaren a pagar la multa i entaularen recurs contra aquesta disposició. De res no els valgué, però. La multa d'una manera o altra s'havia de satisfer. Es procedí a l'embarg de béns i a la seva execució en pública subhasta. I ací venen les notes còmiques que tan incisivament perforaren l'epidermis del rei d'espases i dels seus generals. Un advocat oferí el retrat d'Alfons XIII i una riquíssima bandera espanyola. Un ex-ministre donà l'uniforme i l'espasi. Varis penyorats es desferen de la "Historia de España". A En Jaume Carner li foren subhastats cent cinquanta dos toms de Jurisprudència i el diccionari Alcubilla. En Martínez-Domingo,

ex-alcalde de Barcelona, lliurà a la subhasta l'edició monumental de "Don Quijote de la Mancha", la col·lecció de volums retolats "Historia de España" i una estàtua representant la Justícia. Cada un d'aquests objectes ultrapassava el valor de la multa, i, en fer-se-li present, contestà el senyor Martínez-Domingo: — No hi fa res. Cap de les tres coses ja no m'interessa.

Ultra aqueixes significatives manifestacions de l'esperit que empenyia els advocats a la resistència passiva, però així mateix contundent, la Guia Jurídica de Catalunya fou publicada en català, a despit dels tirans i de la coacció governativa. No la publicà el Col·legi, oficialment, però ho feu l'advocat Ignasi Dalmou pel seu compte, però el Col·legi l'adoptà com a pròpia. D'això ja fa uns quants mesos. Fins ara, però, no se n'han adonat En Primo i els seus secuaces. I a pretext d'això, però en realitat degut a la humiliació i a la ironia insistents de què han estat objecte sempre, el govern dictatorial d'Alfons tretzè estengué un decret dissolguent la Junta del Col·legi d'Advocats de Barcelona, i nomenant-ne una de nova, també per real decret.

Mentrestant la Junta destituïda governativament, no se'n considera i passa una circular als socis asabentant-los-en. Es un gest digní sim, enèrgic i valent que posa en alt lloc el nom honorable del gran patriota Raimon d'Abadal, degà del Col·legi, i dels seus honorables companys. Davant l'actitud d'aquests, el govern ordena procedir severament. El general Milans del Bosch cònsol d'Espanya a Barcelona, és l'encarregat de solucionar l'afer i crida els insurgents a una reunió amb ell i el president de l'Audiència. Moment històric i transcendental. Els advocats són requerits a retractar-se públicament, a rectificar amb un nou document l'actitud per ells assumida, o, en cas contrari, hauran de veure's empresonats. L'Abadal i els seus companys es riuen de l'amenaça, refusen la proposició del govern i mantenen enèrgicament llur patriòtica posició. Davant el dilema afrontós no vacil·len pas gens: la presó abans que retractar-se. Inmediatament són detinguts i empresonats. Heus ací llurs noms: Raimon d'Abadal, Albert Bastardas, Manuel Carrasco, Francesc Ripoll, Josep Barbey, Víctor Blajot, F. Valls-Taberner, C. Casagran, J. Ribalta i Duran i Balada.

La nova de l'empresonament d'aquets pa-

trics és interdicada per la censura, però, malgrat això, el poble se n'assabenta ràpidament. Un flammarada d'indignació i d'odi contra els opressors, tot alhora, crema el cor dels catalans. Nosaltres, d'ací estant, som abrandats del mateix foc, però en mig de l'odi i de la ira que la maldat dels enemics racials de Catalunya fa néixer en el nostre pit, sentim una satisfacció immensa, tan gran i tan intensa com la repugnància que ens inspira el fet brutal.

L'endemà de llur empresonament, els advocats foren deportats. Aquesta mesura no fou presa segurament per tal d'alleujar la pena, ans bé davant la temença de possibles esdeveniments o derivacions desagradables per al govern.

El nostre cor de patriotes se sent posseït d'una dolça gaubança i s'entusiasma davant l'actitud digna i honrada dels germans que no vacil·len front el perill, ans bé l'escometen. De seguida recordem les altres víctimes de la dictadura espanyola, aquesta joventut en flor que sofreix, mig oblidada, dintre les cel·les infectes de la presó Model — quin sarcasme és aquest nom! — de Barcelona. El sacrifici heroic d'aquella jovent català es veié ennoblir per la presència a aquella casa de patriotes com Raimon d'Abadal, de testa blanca i de pit ferm.

Que diguin, ara, els eters escèptics, la gent de digestió plàcida, que és cosa de quatre exaltats aquest ideal tan caríssim que ens demana sacrificis i actes de generós heroisme! Que s'atreveixin a profanar el gest dels que dins el túnel de Garraf volien venjar la pàtria, dient d'ells que eren quatre xitxarel·los sense experiència! No és qüestió d'any, l'entusiasme i l'amor per la llibertat de la pàtria, sinó qüestió de dignitat.

Amb una mica de bona voluntat i dedicant-hi sols breus estones, tot català mitjanament il·lustrat pot posseir en pocs dies els coneixements indispensables per escriure en la seva llengua amb tanta o més correcció que en qualsevol altra.

Per patriotisme i per evitar-se la vergonya que representa el desconeixement del propi idioma, cap bon català hauria de defugir el petit esforç que representa posar-se en condicions d'escriure tal com parla.

## EL FOLKLORE I SON DESENROTLLAMENT A CATALUNYA

### QUÈ ÉS FOLKLORE

En el curs del nostre viure, quan les converses s'han decantat a les nostres ancions folkloriques i hem revelat interès per indagar nous assumptes i per recopiar nou material, no ens ha mancat alguna volta qui ens dirigís la següent pregunta: — Que és Folklore?

I no ha estat solament l'analfabet, el privat dels coneixements elementals, qui ha demostrat desconèixer el sentit d'aquest mot, sinó que més de quatre vegades ha estat una persona relativament instruïda, com, per exemple, un home que llegeix cada dia el diari, o una noia que ha ja assaborit algunes dotzenes de novel·les.

Jo eis he contestat:

— *Trasllacem-nos a l'edat joiosa de la vostra mirantesa. Sou al vostre poble. Sou al vostre carrer, al brançal de la porta de casa vostra. Feu un xiulet amb certa gamma de tons que és tota una clau de llenguatge. A la suggestiva crida compareixen immuntament a un cap i d'un altre de carrer, un, dos, sis, deu companys... tots eis que desitgeu! Tots venen corrent i amb il·lusió. Tots eriden: — A què jugarem? A què jugarem? — El més decidit diu: — A l'acut. Ja en contesta un altre: — Oi, no! A cartrons. — I un tercer, rabent com un bòlid, el retopa despectivament: — Què, a cartrons, a cartrons!... A palet! — El primer crida que "no hi serà". Quatre més alhora proposen altres jocs que no s'entenen. Tots parlen al plegat, tots es mouen i aparten al del costat per a ésser més al centre de la colla, tots aixequen bravamant els braços per a donar més força al crit, tots tenen en els ulls l'influència d'una centella de passió i de domini.*

La colla sembla tan posseïda de vides contraposades, de vigories antagoniques, que un hom no s'aventuraria a predir quan ni com pot finir el desacord. I malgrat tot, passa un instant solament. D'entre el batibull de veus se n'ha oït una — potser no pas la més clara, potser no pas la més enèrgica — que deia: — I per què no juguem a *risques*? — I, com per art d'encantament, el tumult s'ha apaivagat. La disparitat de suara, és ja harmonia de veus i de voluntats. — A *risques*! A *risques*! — clamen tots. La ferotgia dels ulls s'ha tornat riabella franca, l'energia dels braços angulosament moguts, s'ha tornat vibració d'aleteig. — A *risques*! A *risques*!... — I els jugadors se situen, i juguen ardidament, lluitant, empresonant, rescatant... I passen els minuts, i passen els quarts sense adonar-vos-en. Fins que es fa fose i la mare us crida per anar a sopar.

Brillen damunt les blanques estovalles, el cetrill d'oli daurat, i el porró de vi "de

*Amb aquest número RESSORGIMENT incorpora a les seves pàgines una secció de Folklore. La inicia Sara Llorens de Serra, una de les més fortes autoritats catalanes en aquest camp científic. L'estudi que avui comencem a publicar de tan il·lustre folklorista, fou llegit en el Casal Català de Buenos Aires la vetlla del proppassat dia 10.*

*Amb la secció folklorica ens proposem divulgar aquesta bella característica del nostre poble i cooperar així, amb la nostra humil aportació, a l'obra genuïnament patriòtica que ella significa. Per a nodrir aquesta pàgina sol·licitem la col·laboració dels nostres lectors, tota vegada que, qui més qui menys, tothom recorda un fet de la seva vida o serua el record de qualque cosa que evidentment tindrà quelcom a veure amb el folklore. Sara Llorens de Serra comença el seu treball amb una lluminosa descripció dels diversos factors que intervenen a enriquir el tresor folkloric de Catalunya. Es una descripció avinent i ben documentada per a que hom pugui formar-se una idea exacta d'allò que ens interessa aplegar en aquesta pàgina.*

— Nota de la Direcció.

*la vinya de casa". Talla la noia les graus llesques del flairós pa casolà, i porta la mare, fumejantes i apetitoses, les faves ofegades. Tothom les tasta a pler; tothom hi repeteix; tothom les assaboreix, assaborint-li, inconscientment i tot, l'agre de la terra, car — sigui dit entre parèntesi — l'agre de la terra no està sols en les manifestacions anímiques d'un poble, ni en la poètica visió que ofereix a un contemplatiu, ni en sos característics sons cantats i parlats, sinó que també es troba en l'art modest però important, d'una bona mestressa que no ha perdut en son tast les virtuts ancestrals i sap combinar culinàriament en la més alta harmonia els productes de la seva terra amb les disposicions ètniques del paladar dels seus habitants.*

Fineix el sopar i la mare fa adormir el més menut de la casa amb les notes dolcíssimes, mai superades, d'aquella cançó de bressol tant nostra, que en sentir-la d'altres llavis, sembla que flueixi del nostre propi cor:

*"Què li darem a n'el Noi de la Mare?*

*Què li darem que li sàpiga bo?..."*

Adormit l'infant i mentre el pare surt

a veure si l'estat del cel o de la lluna anuncia per l'endemà temps propici per a sembrar els fasols tardans, la noia fa punta al coixí, i l'avi, remenant el foc de la llar, conta una rondalla.

Fineix la vetlla, i algú insinua que ja és hora d'anar al llit. I vosaltres rousegeu, i el pare trenca els vostres dubtes amb aquella sentència tradicional, basada en el ple sentit de l'ordre:

*A la taula i al llit,  
al primer crit!*

I feu l'amistat als pares i avis — aquelles a la mà tan català i tan simbòlic que tots els nostres ascendants han fet a n'els llurs (bes d'afecte, de veneració, d'agraïment) — i us en aneu al llit. I ve la mare a acotjar-vos i ja us troba adormits "com uns santets" somiant, potser en el noi aventurer de la rondalla...

Recordeu aqueixes escenes que, més o menys semblant, tots heu viscut? Doncs, en elles en el bo de llur essència, és allà on hi ha el Folklore.

Es folklore el joc que haveu jugat amb els companys, i ho és el xiulet especial amb què els haveu cridat. Ho és el cetrill català, i el porró, i també el càntir de terrissa traspuador d'aigua fresca. Ho és el gran pa casolà que treieu de la pastera, com ho és la pastera mateixa. Ho és el menjar que us ha cuit la mare, i ho és la cançó dolça amb què ha fet adormir el vostre germanet. Ho és la rondalla de l'avi, i ho és la punta de coixí, tan bella, que fa la vostra germana, i ho són les senyals meteorognòssiques que el pare ha observat en la lluna; com ho és l'aplicació de llur significat a l'agricultura, i el proverbi concís amb què ha expressat la necessitat de l'ordre, i l'amistat amb què us despediu d'ells...

Però és més que això el Folklore. És tot el conjunt tradicional de llegendes, d'aforismes, d'oracions, de jocs, de danses, de creences, de cerimònies, de supersticions, de festes, de sentiment d'art i habilitats artístiques, de les característiques de la casa i de llur parament, dels usos i costums en tots els actes de la vida familiar i social del poble.

I encara és més que tot això; perquè és l'estudi del saber tradicional que posa de manifest l'estat actual de l'ànima d'un poble per a deduir-ne estats anteriors perduts en la llunyania dels temps històrics, o dels prehistòrics.

Ja veieu com és una ciència interessant. Ella dona a conèixer la psicologia d'un poble; ella posa de relleu les seves particularitats; ella recull amorosament tot el que queda de singular i propi en l'ànima d'un

poble, que la força de la civilització aniria esborrant sensiblement.

I ja veieu com, a més d'interessant, és humil i elevada alhora, senzilla i complicada a l'ensem. Arreplega la cançó del pastor, la llegenda del vell analfabet, el remei de la dona camperola, i un cop observada llur autenticitat tradicional, ho utilitza com a bàsic material d'estudi, cercant la corresponent cançó, llegenda o remei en altres terres, i després de coneguda així l'àrea actual de la tradició de referència, ho coteja amb els documents que

ens queden de les civilitzacions antigues (llibres, papirus, làpides, art pietòric, art arquitectònic, art sumptuari, art escultòric, tombes, temples, coves primitives, utensilis industrials i domèstics, fòssils, etc.) i sols aleshores, i prèvia una documentació intensa, pot demostrar-se l'origen *ancestral*, tal volta prehistòric, de la tradició.

A vegades l'important no ha estat precisament descobrir l'origen de la tradició, sinó la llum que el descobriment ha reflectat sobre punts foscos de la història pri-

mitiva que altres ciències no havien pogut aclarir, com, per exemple, els èxodes de pobles primitius o llur particular estat de cultura.

El Folklore, doncs, té estreta relació amb les altres ciències, principalment amb la psicologia, l'etnografia, la frenologia, la biologia, la història, l'arqueologia, les ciències naturals, etc. D'elles s'ajuda en son camí d'investigacions, i a elles ajuda en sems. (*Seguirà en el número pròxim.*)

SARA LLORENS DE SERRA.

Buenos Aires, març, 1926.

## LA INTRANSIGÈNCIA ESPANYOLA I LA NOSTRA ACTITUD

Com a final de la temporada de eire, a l'Olympia ens han donat una nova atracció, un meeting del P. U. P., el número de més èxit del qual ha estat un divertit discurs del general Primo de Rivera, dictador de l'Estat espanyol. El to del discurs ha estat grotesc, com sempre. No hi ha mancat res: ni l'enamorament de sí mateix, comparant-se àdhuc a Jesús, ni el *piropo* pocasolta a les dones, ni l'usar paraules amb el sentit equivocat, ni el tractar alegrement de greus problemes que desconeix en absolut. En Primo ha confirmat una vegada més la veritat de la seva definició: l'home que desconeix la immensitat del que ignora. Poques vegades el prestigi i la dignitat d'un cap de govern han restat més malmeses.

Certament no val la pena de comentar aquest xiroi discurs. Cal, no obstant, cridar l'atenció del poble català sobre certes afirmacions d'En Primo, no perquè les hagi fet ell, sinó simplement per ésser nova expressió de l'actitud que secularment el poble espanyol ha mantingut enfront de Catalunya: la intransigència absoluta en contra nostra.

*Impossibilitada Catalunya d'alcarrar la veu per tal d'assenyalar orientacions, es veu obligada a emprar un mitjà contra el qual res no pot fer la censura. La fulla clandestina segueix essent el recurs de la Catalunya amordacada. Uns amics nostres han redactat la que RESSORGIMENT ofereix avui als seus caríssims lectors. No caldria dir que estem totalment identificats en l'esperit i l'ideal que l'informa. La independència de la pàtria és la raó d'ésser de la nostra vida de patriotes. Per ella lluita RESSORGIMENT a aquestes terres lliures, de deu anys ençà. — NOTA DE LA REDACCIÓ.*

### La intransigència espanyola

El president del P. U. P., feu en son discurs aquella gastada afirmació funambulesca, de que nosaltres érem bons espanyols però que no oblidàvem que també érem uns bons catalans. En Primo li contestà erua-

ment dient que aquesta era una frase feta que sincerament no comprendo ni crec que sea preciso comprender. Per a ell s'ha acabat ja tota distinció entre Catalunya i Espanya. Sols hi ha unes províncies catalanes en mig de les 49 províncies espanyoles. És per això que la *Unión Patriótica* a Catalunya ha de representar la intransigència més absoluta.

En Primo deia sincerament aquestes paraules, que darrera seu tot el poble espanyol compartia i aprovava, puix són l'expressió d'un instint col·lectiu que segle darrera segle dirigeix tota l'actuació d'Espanya, poble i governants, enfront de Catalunya.

I En Primo encara afegia — mentre el públic d'empleats, militars i d'immigrants espanyols que a Catalunya troben el pa, l'ovacionava: — "*Nosotros podemos transigir con los republicanos, podemos transigir con los anarquistas, pero de ninguna manera transigiremos con los catalanistas*".

Aquestes no són pas amenaces buides pel futur. Aquesta política ja ha estat aplicada altres vegades a Catalunya. — En Mo-



EL CONFINAMENT DELS ADVOCATS PATRIOTES  
Morella, poblet valencià al qual ha estat confinat per la tirania espanyola l'il·lustre historiador i advocat català Ferran Valls Taberner.

Fotog. «Ressorgiment», per Barnils.

ret no ens envià En Lerroux per a agitar el poble parlant-li de República? I no hem vist ara de poc aliar-se les autoritats espanyoles amb els pistolers per a introduir el crim i el desordre a casa nostra? — Tot menys Catalunya.

Assimilació absoluta, intransigència absoluta — aquesta és la política espanyola d'avui contra Catalunya, com ho ha estat la de tota la història. Cal que tothom ho entengui ben clar i ho recordi sempre.

La nostra generositat i bonhomia, que no ens deixa ésser enemics dels nostres enemics, ens ho ha fet oblidar sovint. Però Espanya no l'ha oblidada mai aquesta política d'intransigència contra Catalunya, i l'ha seguida sempre de manera inflexible.

#### La lliçó de la Història

Es aquesta la política d'assimilació i d'intransigència que inicià Isabel la Católica. Es la que el Comte-Duc d'Olivares aconsellava a Felip IV, en dir-li: *Tenga V. M. como el negocio más importante de su Monarquía el hacerse Rey de España... y piense con consejo maduro y secreto por reducir sus varios reinos al estilo y leyes de Castilla, sin diferencia alguna*''; i en recomanar-li que tinguí preparat un fort exèrcit per a penetrar a Catalunya, que provoqui *“algún tumulto popular grande y con este pretexto meta la gente... y como por nueva conquista, asiente y disponga las leyes en conformidad con las de Castilla”*. Es el dret de conquesta que proclama Felip V, *“habiendo pacificado mis armas el Principado de Cataluña, tocaba a mí soberanía establecer gobierno en él”*. Es la política actual de Alfons XIII, com ell únicament ho declarà al Palau de la Generalitat, fa dos anys, en dir que estava disposat a repetir tot allò que son avi Felip V havia fet contra Catalunya.

Es la política fatal que Espanya ha seguit amb tots els pobles que han caigut sota el seu poder, sense que son fracàs no l'hagi rectificat mai. Es la intransigència de Felip II i el Duc d'Alba als Països Baixos, causa a l'últim de llur separació. Es la que fa odiós el nom d'Espanya a Nàpols. Es la política d'assimilació de Felip IV a Portugal, que provoca l'alçament d'aquest poble simultani amb la nostra Guerra de Separació. Es la política d'interlència que acaba per donar la llibertat a totes les repúbliques sud-americanes. Es la intransigència que priva de donar l'autonomia a Cuba i Filipines, i obliga, però, a firmar el Tractat de París.

Mai Espanya no ha pogut, ni en un sol cas, arribar a solucions polítiques i de concòrdia amb altres pobles, com ha fet Anglaterra.

Es aquesta la lliçó de la Història: assimilació i intransigència en els tractes d'Espanya amb els pobles que oprimeix: la separació violenta, i la independència, com a final de la lluita, en redreçar-se resoltament

el poble esclau per acabar l'opressió.

No esperem que Espanya torci el curs de la seva història per a fer una excepció a favor de Catalunya. Ni ens fem la il·lusió de que Catalunya obtingui la seva llibertat per procediments distints dels usats per tots els altres pobles que s'han deslliurat d'Espanya.

#### La separació, única solució

Mai com avui la nostra causa no s'havia plantejat amb tanta precisió i cruïra. D'una banda sabem perfectament les intencions d'Espanya en contra nostra;: dominar-nos; desnacionalitzar-nos per medis violents, utilitzant àdhuc l'exèrcit contra el patriotisme català.

D'altra banda, la voluntat ferma i decidida de tot un poble de conservar la nostra personalitat i recobrar la nostra llibertat nacional.

La força dels fets han anat destruint els camps, i els nuclis partidaris de solucions efusives i de concòrdia — tàctica que ni en temps de la vella política mai no obtingué cap gran èxit — han anat esfumant-se. Adhuc N'Alfons Sala, ha estat declarat sospitós i arreconat, i ni les afirmacions ambigües del president de la *Unión Patriótica* són tolerades.

Espanya ha demostrat sempre tal manca de ciutadania i de sentit polític, que està incapacitada per a posar en pràctica qual sevol solució de caràcter federatiu.

Tota la història dels segles XVI i XVII, durant els quals Catalunya gaudia d'un règim autònom federatiu, és un seguit de greuges de Catalunya contra Espanya per rompre els nostres drets. Aquests fets ensenyen, igual com la recent història de la Mancomunitat, que els pactes per a la implantació d'aquesta hipotètica solució autònoma, que fóra insuficient per als drets de Catalunya, tampoc no serien mai aplicats de bona fe per Espanya i aquesta aprofitaria la primera ocasió per a rompre'ls.

En aquests moments en que (tots els catalans se n'haurien de donar compte) s'està forçant el futur de la nostra pàtria, el dilema de la seva existència es presenta a Catalunya ple de gravetat: assimilació o separació.

La tria no és dubtosa. Triem el separatisme, perquè els drets de Catalunya ens permeten en justícia sostenir la separació, i perquè és l'única solució possible essent l'adversari un poble intransigent i mancat de sentit polític. Per la lliure voluntat del poble triem el separatisme perquè és l'única solució compatible amb la dignitat de Catalunya, i l'única que, un cop assolida, ens permetrà viure com desitgem en pau i harmonia amb tots els països, inclús Espanya.

#### El separatisme actual

Tots els catalans que vulguin la separació, cal que tinguin plena consciència de la

gravetat i les dificultats de llur decisió. El separatisme d'avui és molt diferent del d'anys enrera. Ja no és un moviment irreflexiu de *cuatro locos*, ni un conjunt d'esfridències d'uns baladres que haguessin pogut creure que del separatisme se n'havia de fer un espectacle públic. Es una empresa sèria i transcendental en la que ens juguem el pervindre de Catalunya, i en la qual cap català digne no pot inhibir-se de col·laborar-li tant com pugui.

El separatisme que ara arrela en els nostres cors és una ferma decisió causada per l'experiència dels temps presents i enfortida per la reflexió i el convenciment. El separatisme ja no és una mera teoria, ni té ja sa principal manifestació en escrits i discursos. Es una forma d'actuació, que no cal exhibir, però que tots portem en les nostres consciències i que amb tota la naturalitat dirigeix la nostra vida privada i la col·lectiva del nostre poble. Es una acció, és el treball constant, metòdic, organitzat, de tot un poble que vol la llibertat i es prepara per obtenir-la.

Atravessem un període de persecució i amb goig veiem que les conviccions patriòtiques del nostre poble la suporten, no sols sense flaquejar gens, sinó que per ella van adquirint aquella fortitud i integritat que és la base de tota acció ulterior.

El separatisme actual exigeix una educació distinta de la que fins ara havia rebut el nostre poble. Ésser catalanista imposa ara deures i sacrificis majors que el llevar-se de matí per anar a votar, que era el màxim sacrifici que fins ara s'havia exigut. Així mateix la gent va adquirint plena consciència de la gravetat dels moments actuals i comprèn que no és pas amb l'ús exclusiu de la ironia, desfogament dels impotents, que resistirem amb dignitat la persecució.

Cal exaltar, especialment entre els joves, totes les virtuts pròpies de la joventut, l'ardidesa, la decisió, l'amor a l'ideal, el desig de treballar i de lluitar per una causa tan noble com la llibertat de la pàtria — virtuts que cal que tinguin els límits imposats per altres dues, la fortitud i la prudència, per a adquirir una plena eficàcia en l'actuació.

Ens hem de considerar constantment mobilitzats per a resistir les escomeses de l'enemic. La nostra acció augmentarà d'eficàcia si cadeseu ocupa el lloc que li pertany, i si en lloc d'ésser una acció dispersa tots procurem coordinar els esforços amb els d'altres catalans, organitzant-nos segons les aptituds i possibilitats de cada un sota una direcció intel·ligent i una ferma disciplina nacional.

#### L'acció armada

Hem vist que la Història ensenya que sols en la separació han trobat satisfacció a llurs aspiracions nacionals els pobles sot-

mesos a Espanya. L'altra Hicó de la Hicòria que ens cal admetre, per dura que sigui, és que tots aquests pobles sols han obtingut la separació per la força de les armes.

Per caràcter serè i reflexiu del nostre separatisme, no ens fem il·lusions excessives sobre els resultats que potser s'obtidrien, de moment, amb una revolta que ara com ara eselatés contra Espanya. Malgrat d'això, creiem que és el deure de tot català col·laborar en la tasca de preparar-la, tant en el camp de l'educació moral del poble, com en l'econòmic, com en el tècnic militar, per a que, no sols sigui possible, sinó que obtingui el major èxit l'acció armada el dia que s'emprenghi.

Cal no oblidar, a més, que la situació internacional i social d'Europa no és incommovible, i que Espanya prossegueix la seva cursa, accelerada pel fracàs del Directori, envers la seva ruïna. Els moments de crisi i de dificultats per Espanya, són les oportunitats que ens cal aprofitar per al bé de Catalunya. Noves ocasions favorables se'ns presentaran en els anys pròxims i cal estar preparats i organitzats per a que no se'ns tornin a escapar com altres vegades.

Cal, doncs, que en tot moment hi hagi en peu una organització nostra, que en els moments d'enfonsada d'Espanya pugui ésser la garantia per a la vida de Catalunya i dels catalans.

#### *Com hem d'actuar cada dia*

Ésser patriota avui comporta penalitats, privacions i sacrificis. No pasarem amb dignitat els períodes de persecució ni triomfarem, sinó enfortint en nosaltres l'esperit de sacrifici i de constància, no per a fer ara accions heroïques extraordinàries, sinó, cosa que avui té més mèrit, per a passar dignament cada dia de persecució, i per fer cada dia quecom de profit per Catalunya, per la seva llengua, el seu art, la seva cultura, la seva premsa, la seva economia — o per a forjar una nova arma o conquerir una nova posició per la lluita a favor de la seva llibertat.

Comporteu-vos tothora amb dignitat de catalans. No transigiu en res que afecti l'essència del nostre patriotisme, que a la Pàtria pertany i no tenim dret nosaltres a disposar-ne. Resistiu, activament o passivament, les imposicions que contra d'ella vinguin, tenint sempre present que ningú no està moralment obligat a complir les lleis injustes del tirà. Feu tot el que pugueu per a impedir el bon funcionament de tots els organismes de govern i d'opressió que els espanyols mantenen a Catalunya, i fer fracassar llurs projectes. No tingueu contactes de cap mena, ni tan sols personals, amb els enemics i traïdors, i si forçosament n'heu de tenir, o heu d'intervenir obligatòriament en organismes de l'Estat espanyol, penseu en tot moment quin

profit ne podeu treure per a la causa de Catalunya. Obreu sempre i en tot el que sigui possible, com si ja estéssim separats d'Espanya. En tot moment cal fer-ho tot per a mantenir viu en els espanyols el record de que governen en un país estranger i contra la voluntat dels seus habitants.

Contra el nostre patriotisme, contra la nostra voluntat d'ésser catalans i d'ésser lliures, tots els exèrcits d'Espanya no podran res. Ocuparan militarment tota la nos-

## MARAGALL, MÍSTIC DEL LLENGUATGE

(Acabament)

Malgrat la idea restrictiva de Maragall, l'home polític intervé igualment en l'obra creativa de la llengua literària; sap l'home polític que la possessió d'una llengua depurada és la consagració d'un poble. Talment s'és esdevingut en les grans nacions modernes. Ha calgut que, del conjunt dels dialectes d'una llengua, un dialecte sorgís i s'elevés per damunt dels altres. Aquell dialecte, imposat per sí mateix per la política, ha donat forma a les creacions de la literatura, de la filosofia, de tot el pensament de la raça. Llavors, de la primitiva incoherència de les partides dialectals, s'ha passat a un organisme coordinador i depurador, que posseeix indubtablement elements d'artifici, però que, en la vida oculta nacional, no és menys vivent que la parla popular. Maragall, respectuós idòlatra de les formes primàries, no volia anar tan lluny. Defensa, amb les armes de la seva estètica, el respecte dels dialectes. Potser hauria rectificat contemplant de prop l'espectacle de disgregació que donen els dialectes d'oc i la feblesa que se'n segueix per no haver conservat la unitat dels bons temps. Nosaltres no hem volgut, precisament per això, que ens manqués aquell lligam coordinador i purificador. Calia evitar que l'activitat dialectal esdevingués un perill. I el polític postulava — contra el poeta — que la unitat privaria les trituracions de la llengua i que s'aprofitaria dels dialectes populars només per tonificar-se "com els aires del camp tonifiquen la ciutat".

Feia bé Maragall de col·locar l'amor a la llengua en el centre del nostre moviment. Damunt aquesta amor pogué bastir-se la unanimitat. Davant el fet de la llengua s'arboraren els més escèptics. No calia dir que havia estat gloriosa i noble, que encara es mantenia bella i rica; bastava dir que era senzillament la nostra, l'abillament del nostre Verb, l'expressió del nostre esperit, la flor de la nostra terra. Tampoc no calia odiar-ne cap. Totes són respectables mentre no són imposades. L'home del poble i l'home culte, no en saben parlar d'altra com la pròpia; i el poeta i el pensador han pogut comprovar que només en la pròpia es despleguen, sense traves, el pensa-

tra terra, però sota les potes de llurs cavalls seguirem essent catalans, i l'ànima que tenim consagrada a Catalunya no ens la podran arrencar.

Contra la intransigència espanyola, oposem-hi el nostre patriotisme digne i la nostra fermesa. Ells volen assaltar i dominar Catalunya; com els francesos contra els atacs alemanys a Verdum, el nostre lema contra els atacs espanyols ha d'ésser: — NO PASSAREU!

ment i la imaginació, i totes les energies de l'ànima. Aquest estat d'esperit el sintetitzava així el nostre Rubió i Lluch: "No l'hem forjada per pur caprici, per esperit de rebel·lió, en una al·lucinació de falsa retòrica; no la podem abandonar sinó amb el nostre cos, perquè ella és la carn i la vida de la nostra ànima; no la podem canviar per cap altra, per perfecta i graciosa que sigui". La tirania i la intolerància ens han estat sobretot més punyents i visibles quan han anat contra la llengua.

\*

Cal apuntar, a favor de Maragall, aquest argument: que devem al poble, receptacle de les tradicions, en mig de la dissort nacional, el sosteniment de la llengua. La decadència nacional havia deixat emmudir la literatura, però la parla es mantenia. El poble la conservava amb tota la força original: senyal que era una llengua de vida. Malgrat tantes dissorts, pogué resistir quatre segles d'anorreament i d'incurança, precisament — prova definitiva — l'inici d'unitat oficial i de cultura forastera. I de la seva renaixença s'esdevé en un segle aparentment advers a les parles populars, en un segle de sistema parlamentari i periodisme.

Ens fa observar el poeta com les forces d'unificació actuaren llavors al seu voltant: — la lluita de tota la península contra la invasió napoleònica; l'arribada de les idees polítiques que la revolució francesa propugnava com a ideals humans superiors, oposats a tota nacional diferenciació; l'atracció, després, del sistema parlamentari centralitzat a Madrid; el prestigi exercit pels oradors amb llur influència damunt els grups intel·lectuals i polítics, i damunt els periòdics de províncies; les noves qüestions socials i les lluites de classe; l'eselat de la civilització industrial; la rapidesa en la transmissió d'idees i de fets. — Tots els fenòmens aparentment contraris al rebrotament d'una vella cultura particular.

En mig de la turbulència d'aquest segle, s'acompleix tanmateix la renaixença de la llengua i de la nostra personalitat, el

ressorgiment de la nostra consciència. Una força misteriosa, més potent que totes les adversitats, empeny Catalunya a reconstruir el seu casal. Un instint segur la conduïx a cercar en la llengua pròpia l'equilibri i la fecunditat espirituals. Maragall, en el seu raonament simplista, oblida volenter que, si algunes forces del segle eren contra tot esperit de renaixença nacionalista, d'altres n'hi havia, de tant fortes i potser més pròximes a l'instint, del major nombre, de gent culta com de gent del poble, que en bufaven el caliu: el romanticisme, els estudis històrics, la nova filologia, la revolució que s'adreçava als pobles i no als Estats, l'arqueologia de cara al passat i les idees de llibertat de cara a l'esdevenidor. Quan tot això arriba, Catalunya té la sort que el poble li ha conservat el llenguatge, sense estrafer-lo, sense envilir-lo. Fou possible, doncs, amb fàcil esforç, de reprendre la tradició literària esmoreïda. La vitalitat popular permeté a l'idioma de rejovenir-se com cap altra de les llengües neolatines. Avid de totes les incorporacions, l'hem enriquit, així dels textos medievals com dels neologismes més audaciosos, com si tot li fos contemporani. Avui un català de cultura mitjana llegeix amb certa facilitat els textos de les cròniques nacionals; les llegeix molt més fàcilment que els italians la *Divina Comèdia*, i que els francesos, no sols els escrits anteriors a Ronsard, però fins i tot els de Rabelais, ja de plena renaixença. Tampoc, entre la llengua vulgar i el nostre llenguatge erudit, no hi ha les diferències que observem en les altres parles occitanes.

No tot fou malastrugança en els darrers segles. L'optimisme de Maragall el porta sempre a esbrinar els avantatges de les pitjors situacions. Si la nostra llengua tingué la dissort immensa de no haver servit, durant aquestes èpoques, com a instrument expressiu d'una altra literatura, això li ha valgut de poder conservar més bé els seus caràcters essencials. Perquè Maragall creu un avantatge que la llei d'evolució lingüística s'hagi desplegat, aquí, sense control, a mercè de les naturals influències; el gramàtic i el polític, forts de l'experiència, hi veuen més aviat el perill més inquietant. Plau al poeta que el seu llenguatge, rebaijat per temps a llengua subalterna, no patís el contagi de les llengües estrangeres, i restés pur de tota pedanteria i de tota retòrica. L'encisa la riquesa, que conserva, de locucions pintoresques, de mots agressius, curulls encara de llur sabor original, d'expressions sense fàcil equivalència en les parles acadèmiques; l'encisa aquesta creixença seva, espontània, vigorosa i senzilla, com la dels éssers robustos.

També pel filòleg ha estat una preciosa troballa. I, pels escriptors i poetes, una delícia profunda. Sovint, només el fet d'aques-

ta delícia ha determinat en molts la vocació de treballar amb matèria tan dúctil, original i potent. Per primer cop incorporàvem a la literatura coses de casa que no hi havien entrat mai. Novetat d'escriure per primera vegada moltes expressions seculares; novetat de dir per primera vegada coses antigues de cultures ja fetes, en una llengua nova. Com la donzella misteriosa del conte popular, el somni de segles li havia estat fecund. Llavia anat creant, en la tomba, formes gramaticals i bell mots; desplegant les seves belles tonalitats; produint els dialectes nous i saborosos. Quan ressuscita, els dialectes, que havien gairebé perdut llur sentit de germanor, es reconeixen en llur unitat incontrastable.

Aquest amorós tradicionalisme domina, sobre tot altre principi, el nostre romanticisme primer. Li infon un caràcter ben dis-

tintiu i original. Aquí, el romàntic és creient, conservador, restaurador, devot de l'idealisme medievalista. Sense adonar-se'n, aquells romàntics de l'avior esdevenen els precursors de la renaixença, que havia d'arborar-se més tard en somnis futuristes. D'aquella devoció absoluta i fanàtica a l'idealisme de la personalitat tradicional, quina passa més ardida a l'ideal d'avui, i àdhuc al mateix ideal maragallà! Emposos pel prurit arqueològic i folklòric de remarcant notes simplement distintives o eurioses, toparen amb tota l'ànima d'un poble. La realitat de la llengua, com la definia Maragall, n'era el símbol encara ben vivent. Aquella ànima ressuscitada s'imposaria, després, imperiosa i exigent, als tímids i absorts recercadors que destaparen la llosa de sa tomba.

JOAN ESTELRICH.

## B R I N D I S

(Al Casal Català de Buenos Aires)

Salut, Casal! Au! Bandera ben alta!  
Altes les mans amb les palmes! Al vent  
tot el sentir, i la joia qui exalta.  
Salut, Casal!, diu el cor, amatent.

Alecs la veu—divuit anys ha que imperes  
duent els nostres dalers — triomfal!  
Alecs la veu, i xardors atemperes  
de l'escamesa dels odís i el mal:

Alecs la veu, i les ànimes toques,  
com el batall la campana fereix.  
Tots els castells de fredor enderroques.  
La indiferència a tos peus s'abalteix.

Es dintre teu tot el goig de la terra.  
Música i cants, i el parlar gloriós.  
El goig del sol qui tramunta la serra.  
El goig dels camps quan el blat li és ben  
[ros,

i la rosella, qui hi obre, sagnanta,  
tot fent la imatge del símbol suprem:  
treball, martiri — la nostra llei santa.  
(Sang, damunt d'or, la bandera algarem!)

Tot, damunt teu, els cors nostres ho tro-  
[ben,  
tot ço que aixeca raó i esperit.  
Els trets que tens, ai!, els nostres cors  
[roben.  
Dins tu, el consol, l'hi trobem, infinit.

Salut, Casal! Tu, pels àmbits aixeca  
clams, qui pregonin el nostre dolor.  
Contra els malvats, qui ens trepitgen, in-  
[preca  
Contra els tirans, que hi encens ton ardor!

Salut, Casal! Au! Bandera ben alta!  
Altes les mans amb les palmes! Al vent  
tot el sentir, i la joia qui exalta!  
Salut, Casal!

I per la Pàtria Santa,  
que es rompin les cadenes, que es fongui el  
[mal moment.  
Mori l'Espanya dèspota i tot ço qui l'  
[aguanta!  
Damunt seu Catalunya que regni indepen-  
[dent!

GRÀCIA B. DE LLORENS.

## CATALUNYA TÍPICA



Collsacabra. — Detall del poble de upit.  
Fotog. «Ressorgiment», per Barnils.



# C O N F I D È N C I E S

(Telegramas de l'Agència  
KÓMOS no passats per la cen-  
sura militar).

## LE MANIFESTACIONES A PREU FET

*Barcelona.* — Un grup de pistolers aglutinat per l'or del Cònsol d'Espanya a Barcelona i enquadrat per una nodrida representació de l'oficialitat de l'exèrcit ocupador de Catalunya, ha corregut pels carrers de la ciutat victorejant el comandant Franco i l'Espanya que els té a sou. El poble barceloní ha vist el pas de la carnavalesca desfílada amb un somriure molt expressiu i, de tant en tant, amb franques riallades.

## ESBOTZA-PISOS D'INSTINT O "LA CABRA TIRA AL MONTE"

*Barcelona.* — Un grup de pistolers de Martínez Anido i uns quants oficials de l'exèrcit d'ocupació han assaltat els locals de "La Publicitat" i de "La Veu de Catalunya" i han obligat — revòlver en mà — a posar pissarra al balcó, anunciant l'arribada de Franco a terres americanes. (\*)

## EL GOVERN ESPANYOL Y "LA PUBLICITAT"

*Barcelona.* — "La Publicitat" ha publicat una instància que uns espanyols residents a Barcelona han dirigit al general Primo de Rivera demanant que el dia 10 de cada mes i tots els anys es faci una manifestació pública en honor de l'arribada del "Plus Ultra" a Buenos Aires, i exigint que siguin imposades sancions terribles contra els "malos patriotas" que es neguin a conèixer-hi. El govern espanyol — malgrat i que aquesta nota informativa ha estat aprovada per la censura abans d'ésser publicada — ha judicat que es tracta d'una ensarronada del diari nacionalista i ha fet tancar a la presó el director del mateix. El cònsol d'Espanya i el general de les tropes d'ocupació no estan, però, satisfets de l'obra de la policia encarregada de detenir i engarjolar el periodista que en concepte de director de "La Publicitat" consta en el registre oficial. El general Milans del Bosch creu que el detingut senyor Millet és l'home de palla i que al que cal empresonar és el senyor Martí Esteve.

## LA POLICIA NO S'ENTEN DE FEINA

*Barcelona.* — El general Milans del Bosch

(\*) En canvi, "La Veu de Catalunya" ha estat multada en 500 pessetes pel Cònsol espanyol, Milans del Bosch, per haver posat pissarra, posteriorment, anunciant l'atemptat de què fou objecte Mussolini. — Nota de la Direcció.

ha rebut l'ordre de detenir el director de "La Publicitat". La policia cerca debades el senyor Martí Esteve, judicat director efectiu del diari. En canvi ha empresonat el senyor Millet, director de palla qui firma els papers de tramitació oficial que les lleis d'ocupació exigeixen per tal d'autoritzar una publicació.

## DETINGUT PER APROXIMACIÓ

*Barcelona.* — La policia que persegueix el senyor Martí Esteve ha detingut l'ex-regidor senyor Puig i Esteve. Aquest ha estat traslladat a la "jefatura superior de policia" i interrogat com si fos el director de "La Publicitat". Després d'unes quantes hores d'arrest ha estat posat novament en llibertat. Hom diu que si no hagués estat possible detenir el senyor Puig i Esteve la policia, seguint una pista onomàstica, tenia ordre de detenir el senyor Puig i Alfonso i, si aquest hagués fallat, aleshores s'hauria procedit a la detenció de... don "Alfonso" Sala.

## A REUS TAMBE LA BALLE

*Barcelona.* — Per viatgers acabats d'arribar de Reus ens assabentem que la policia d'aquella ciutat treballa desesperadament cercant l'autor d'uns versos que ha publicat "El Diario de Reus" signats pel *delegado gubernativo* del districte i president del Centre del P. U. P., capità Velasco. Els versos pecaminosos havien arribat a la direcció del diari amb una tarja de recomanació del propi capità Velasco, havien passat per la censura i anaven a ésser reeditats per l'alcalde de la ciutat per tal de repartir-los als nois i noies de les escoles. Però, ai las!, un anònim arribat a l'ajuntament ha fet notar que la primera lletra de cada vers llegida de dalt a baix forma un esgarriós clam *espúrco*. La poesia diu així:

### A FRANCO

*Vuelo audaz, glorioso portento,  
Icaro y Pegaso confundidos.  
Salve a vosotros, que supisteis unidos  
Coronar, dichosos, el sublime intento.  
A vos, Franco, la Patria os aclama,  
Con Ruiz, el hidalgo artillero,  
Al experto Rada, vuestro compañero,  
Tocados por el dedo de la fama  
América delirante que os abraza,  
Loores os da por la viril hazaña.  
Un grito universal: esa es España.  
No morirá la indomable raza.  
Ya se mustiaba el luarel fecundo  
Aquel de Balboa y de Cortés,*

*La gesta del nauta genovés  
Lustros hacía no asombraba el mundo.  
Ilustre Franco, hidalgo español,  
Un vuelo del Plus Ultra ha demostrado,  
Recio adagio un poco olvidado:  
En la ruta de España no se pone el sol.*

F. VELASCO.

Reus, 11-2-26.

## TOTS GUANYANT

*Barcelona.* — La colònia alemanya de Barcelona ha celebrat amb un banquet el triomf del "Plus Ultra", considerat com el triomf de la indústria alemanya.

—La colònia anglesa de Barcelona ha celebrat amb un banquet el triomf del "Plus Ultra", considerat com un triomf del motorisme anglès.

—Els espanyols radicats a Barcelona han celebrat un gran àpat al teatre del Liceu per celebrar el triomf de llurs compatriotes, els xofers i mecànics de l'avió anglo-alemany "Plus Ultra". Aquest àpat ha estat pagat per les caixes municipal i "provincial", i l'han presidit les autoritats d'ocupació i botiflers significats. Ha acabat en plena torradora i s'han dit monstruositats de gran força còmica. El botifler senyor *conde* de Santa Maria de Pomés ha estat interromput sengles vegades amb Marxa Reial Espanyola. El botifler senyor Garcia Goy s'ha indignat davant l'espectacle bacanal o millor gorrinesc dels seus companys de xoflis i ha pronunciat unes paraules que aquests han judicat ofensives. Això ha motivat una polèmica que ha acabat amb apoteòsica pallissa. El senyor Garcia Goy ha estat assistit al dispensari del districte. Hom diu que és l'únic pupí aigüader i que va ésser víctima d'un engany.

## EN MARTINEZ HERODES ENCARA ES VIU

*Barcelona.* — El professor Amalio Gimeno ha declarat que marxa de Barcelona meravellat d'haver descobert quelcom de tan extraordinari que no pot explicar-se per més esforç que faci per tal d'aconseguir-ho. "No em cap dintre del cervell el pensar que un home que fa més de quaranta anys que exerceix la medicina en una ciutat de mig milió d'habitants i que ha fet de catedràtic de gairebé tots els metges de Catalunya, no tingui en l'hora actual ni un sol amic per mostra". "I — ha afegit — me'n vaig de vell a l'altre món". Sembla que, en efecte, l'informe que el professor Amalio Gimeno ha redactat, després de la visita d'inspecció a la Facultat de Medicina, acaba amb aquesta conclusió: "La Facultat de Medicina de Barcelona seria un bassa d'oli si no hi hagués el doctor Martínez Vargas. Jo aconsello al govern la destitució d'aquest senyor".

Per la transcripció,  
KÓMOS.

Boulogne-sur-Mer, març, 1926.

## LLETRES A L'AMIC ABSENT L'ALEGRIA OFICIAL

Oficialment, car amic, hem sentit una ilimitada satisfacció per la travessia de l'Atlàntic, feta per mitjà del "Plus Ultra". Així us ho hauran participat, probablement, les agències telegràfiques. Hauran ressenyat les manifestacions, el voleiar de les campanes, les lluminàries a l'estàtua de Colom, *precursor* d'En Franco, segons hem llegit aquests dies en més d'un comunicat referent al raid.

La realitat, però, és una altra.

Descomptats els qui, obligadament, havien de fer la *gara-gara*, els uns perquè per això cobren i els altres amb l'esperança de que per mitjà del seu espanyolisme passaran a la posteritat o podran un dia o altre fer o refer el patrimoni llur, com ha refet el seu el Baró de Viver, el tal raid no ens ha fet ni fret ni calor.

Hom comprèn que els espanyols s'hagin deixat arrossegar per l'entusiasme; és tan fàcil d'entusiasmar i de distreure l'opinió (diguem-ne opinió) espanyola!... I, malgrat que el més probable és que d'aquí a tres mesos ja no en restaran més que les cendres fredes, d'aquest entusiasme, el Directori militar espanyol, militar amb tot i l'intent de *camouflage*, pot restar satisfet d'haver pogut passar una temporada més; gran cosa és, segons per qui, d'anar allargant el temps, quan manca la capacitat per a fer altra cosa. És un sistema que fins a Catalunya ha donat resultat algun temps, però confiem que ja no n'ha de dar mai més.

Sobre la base normal de judicar el fet com a cosa que ha passat en país estranger, hom es pregunta, en primer lloc:

—En una travessia feta per un aparell construït per un operari alemany de la casa Zeppelin, a la Societat Anònima de Construccions Mecàniques de Marina, de Pisa (Itàlia), accionat per dos motors anglesos; què hi han posat els espanyols? La *masculinitat*, que diuen ells?

En segon lloc:

—Una travessia que dura del 22 de gener al 10 de febrer (20 dies) amb un aparell que a Canàries ha d'ésser remolcat 20 milles per a portar-lo a lloc de fàcil sortida, que ha de renunciar, a Canàries mateix, a seguir portant el corresponsal fotogràfic i fins l'equipatge dels tripulants, quins resultats pràctics pot tenir?

I en tercer lloc:

—Si mentre el "Plus Ultra" arriba a Buenos Aires, la fatalitat vol que, quasi minut per minut, un altre avió militar espanyol, procedent de Calella de la Costa, s'esmicoli justament contra el pal major del transatlàntic "Buenos Aires" que sortia del port de Barcelona cap a l'Havana i Centre Amèrica, resultant ferits tots dos

aviadors; si la mateixa tarda, encara un altre avió militar espanyol s'esmicola als jardins de Montjuïc, ferint dues persones, com evitar que hom ho tingui en compte mentre calcula les possibilitats de transeència del vol Espanya-Argentina?

Però, efectivament, a Barcelona hi varen haver manifestacions; hi varen haver banquetes i festes; en algunes poblacions de Catalunya els batlles governatius varen ordenar que es fessin voleiar les campanes.

A les minses manifestacions fetes en els carrers de Barcelona i compostes exclusivament per gent de la *Unión Patriótica Española* i policia, hom hi va reconèixer alguns pistolers del Sindicat Lliure. Al Passeig de Gràcia varen apallissar, per equivocació, un espanyolista; des d'un terrat del carrer d'En Ferran, varen ésser obsequiats amb una galleda d'aigua que va caure sobre la bandera espanyola que portaven els manifestants.

Al banquet i ball de gala que varen celebrar al teatre del Liceu, hi va haver així mateix una víctima espanyolista. Havia de començar-se el ball a les onze, però encara passades les dotze duraven els discursos del sopar. Els qui tenien ganes que el ball comencés, estaven impacients i des de les llotges varen començar a tirar boletes de paper i altres petits objectes a les taules, instal·lades en el pati de butaques; topant aquests petits objectes damunt les copes, etc., també impacientaven i distreien als del banquet; el senyor García Goy, afiliat al P. U. P., va intentar protestar de la manca d'atenció i respecte; no va fer més que

iniciar la seva protesta, un militar espanyol que tenia al costat, interpretant-ho d'una manera equivocada, va començar la pallissa, a la qual li varen ajudar altres assistents al banquet. Quan va ésser possible desfer el malentès, el senyor García Goy ja tenia en el seu cos causa per a romandre uns dies al llit.

L'humorisme català no havia de deixar passar l'ocasió de manifestar-se i ho va fer per mitjà de fulles volants i de la premsa, *que passa per la censura militar espanyola*.

"El Diario de Reus" (edició corresponent al 14 de febrer) publicà uns versos signats per un tal Velasco, capità de l'exèrcit espanyol d'ocupació, la lletra inicial de cada un d'ells donava, llegides verticalment: VISCA CATALUNYA LLIURE.

El tal Velasco és, demés de militar i espanyol, regidor governatiu de Reus. Va ésser necessari que la gran demanda que rebien d'exemplars del dia 14, els fés adonar de la mala broma que hom els havia jugat.

Diverses altres mostres d'humorisme podríem retreure, entre elles un comunicat publicat a "La Publicitat" i al "Correo Catalán", un telegrama a "La Veu de Catalunya", etc., etc., basats tots en un fi humor i ironia, però resultaria inacabable aquesta lletra.

No podem passar, però, de fer una aclaració. Allò que tant han dit els espanyols i els espanyolistes, del *león hispano* que ha anat a saludar a *sus veinte cachorros*, no és dit amb broma, sinó amb tota la bona fe. Ara que, nosaltres ignorem qui estarà conforme en ésser classificat entre semblant cadellada.

J. COSTA I BRUGUERA.

Barcelona, març de 1926.

## CONFERÈNCIA SOBRE FOLKLORE

Per tal de prosseguir la tradició cultural de l'entitat, el Casal Català va convidar la escriptora Sara Llorens de Serra, a ocupar la seva tribuna. L'autora de "Monòlegs per a infants", acceptà la invitació i dis-sabte proppassat va efectuar-se la conferència.

El tema escollit fou: "El folklore i son desenrotllament a Catalunya". Diem abans de tot que Sara Llorens de Serra és, en aquest aspecte científic, una notabilitat. Així ningú no es sorprendrà si diem que la seva dissertació va constituir un acte cultural d'importància literària, científica i etnogràfica, desacostumat entre nosaltres.

Va començar donant una idea general del folklore i assenyalant-ne l'eficàcia per a l'estudi de les característiques racials dels pobles.

Digué que Catalunya n'era terra abundant i esmentà els estudis que li dedicaren i les descobertes que li feren, entre molts

d'altres, Marian Aguiló, Milà i Fontanals, Pelai-Briz i Bertran i Bros, desapareguts, i dels vivents l'apòstol infadigable Serra i Pagès, Valeri S. Boldú, Adelaida Ferrer, etc.

Va ocupar-se, donant-ne algun exemple, de les narracions o contes, de les cançons i de les danses, i en paràgrafs brillantíssims posà de manifest la transcendència dels folklore en l'estudi de la psicologia i d'altres característiques racials, ètniques, històriques i biològiques dels pobles.

La concurrència, que omplia el saló d'actes del Casal, va escoltar embadalida la dissertació de la senyora Llorens de Serra i en acabar li reté l'homenatge d'una ovació forta i perllongada.

Feu la presentació el doctor Xammar-Sala, president del Casal. Il·lustraren la conferència diverses cançons populars, cantades per la senyora Dagà, senyoreta Esuter, senyors Forné i Bartomeu, de l'Orfeó Català, sota la direcció del mestre Sunyer.

# ACTIVITATS DEL CASAL CATALÀ

EL XVIIIÈ ANIVERSARI

Els diversos actes celebrats el dia 28 de març en el Casal Català per tal de festejar el seu XVIIIè aniversari, adquiriren fort relleu.

A les onze del matí la Cobla Empordanesa inicià l'audició de sardanes en els amplis jardins de la institució i foren ballades per entusiastes dansaires. Hom recorda amb delectança les nomenades, "Regulims del cor", "Jovenívola" i "Enyoranga", executades notablement per la Cobla.

A la una de la tarda fou servit l'àpat amb què el Casal homenatjava tots els que han passat per la seva presidència. Prop de dos cents comensals prengueren seient al volt de les taules, al cap de les quals veiérem els ex-presidents senyors Lleonart-Nart, Banús, Seras, Carol, Boixader, Algueró, Canals, Campmany i Gispert.

sidents; el senyor Seras, pel Comitè Llibertat; el senyor Zabala, per "Acción Nacionalista Vasca"; el senyor Lino Pérez, per "Irmandade Nazonalista Gallega", i els senyors Ros, Tintoré i Sagalà.

En mig d'un entusiasme indescriptible foren corejats els himnes nacionals, català, argentí, base i galleg, i hom victorejà a ple pulmó la independència dels respectius països.

Hom llegí l'adhesió de l'ex-president doctor Aleu, la del senyor Llonch i les de 25 institucions catalanes de l'Argentina, Uruguai, Brasil, Xile i Paraguai.

Hi assistiren, demés, els directors de "Nación Catalana" i RESSORGIMENT.

A les cinc de la tarda començà la representació d'un sainet català, per la Secció d'Art Escènic del Casal. Acabat aquest, el tenor senyor Piñeyría cantà composicions de Bizet i Tosti; la violinista senyoreta

La Cobla Empordanesa va executar, com a concert, les següents sardanes: "Or fi", de Soler; "Toe d'oració", de Pep Ventura, i "La nit de l'Amor", d'Enric Morera, havent de repetir "Toe d'oració" per tal de complaure l'auditori.

L'Esbart Infantil de Dansaires va ballar amb molta gràcia "Ballet dels moedors", "L'indiot", "L'espanyolet" i "El contrapàs xinxina".

L'Orfeó Català, sota la direcció del seu mestre Ernest Sunyer, tingué a càrrec l'execució de les següents cançons populars: "Els tres tambors" (Vives), "El rossinyol" (Morera), "El Comte Arnau" (Morera), "El pardal" (Sunyer), "La filadora" (Vives), "El mestre i la vidua" (Comelles) i "Els segadors" (Morera).

Una ovació grandiosa, seguida d'entusiastes i estentoris victors a la llibertat de Catalunya, acollí el cant de "Els segadors", esdevingut himne nacional de la nostra pàtria. El mestre Sunyer prengué de nou la batuta i l'Orfeó entonà "A la nostra bandera", la composició vibrant i forta, original d'En Sunyer sobre lletra del poeta Tintorer-Rodriguez.

Després la Cobla tocà les sardanes: "Cants de maig" (Bou), "La festa major" (Morera), "Records de ma terra" (Serra), "La pagesia" (Xaxu), i com obsequi "La santa espina" (Morera).

La primera sardana fou ballada en un sol rotlló i resultà cosa imponent. Més de dos cents dansaires la formaven ocupant totalment l'ampli saló. Mentre es ballava aparegué una gran bandera catalana estesa horitzontalment i portada per xamoses damiselles. Al bell mig hom llegia un rètol que deia: Catalans! Pels germans empresonats! L'ensenya fou col·locada al mig de la rotllana i al seu damunt els concurrents deixaren caure llur òbol per als màrtirs de la pàtria.

Un altre moment emocionant fou quan, per tal d'apaivagar la gran ovació amb què hom premiava la tasca de la Cobla i ensems elamava per la repetició de l'última sardana, fou executada "La santa espina", la proscripta, a Catalunya, d'ordre dictatorial, per l'afirmació amb què comença la lletra, original, com és notori, de l'inoblidable Guimerà. El públic ballà i corejà, tot alhora, la cèlebre sardana.

En resum, fou un festival que deixà a bastament satisfet a tothom per la correcció amb què foren acomplerts tots els números, l'exquisida qualitat dels mateixos i l'entusiasme i germanor que hi regnà. Donarà idea de la quantitat de públic que hi assistí si diem que hom hagué de col·locar a la finestra expendedoradora el cartell tan cobejat: "No hi ha més localitats".



Puntejant la sardana en el pati del Casal Català. - Fotog. Pagès.

El doctor J. M. Xammar-Sala, president actual de la institució, cedí la presidència de l'àpat al primer ex-president senyor Lleonart i oferí la demostració amb sentides paraules. En nom dels homenatjats regregrà l'obsequi el senyor Lleonart-Nart.

El patriici Serra i Moret, vice-president de la Unió Socialista de Catalunya, que assistí a l'acte, fou pregat de parlar. El seu discurs, d'una eloqüència admirable, guanyà de seguida els cors i les voluntats. Tothom sentí l'emoció dels conceptes emesos i els ulls s'humitejaren en evocar En Serra el gest heroic de les mares irlandeses donant llurs fills al botxí per tal que la pàtria fos lliure.

El públic, a peu ferm, aplaudí i aclamà l'orador.

Parlaren després gairebé tots els ex-pre-

Saenz executà la "Suite Catalana", de Sunyer, i l'Orfeó entonà la sardana "Per tu ploro", de Pep Ventura, i els corals de "La nit de l'amor", de Morera, destrament dirigides pel mestre Sunyer. El públic exigí la repetició d'ambdues composicions.

## FESTIVAL POPULAR CATALÀ

Un èxit importantíssim va constituir la festa que hom celebrà en el *Salón Teatro* la vetlla del dia de Pasqua, amb un programa de caràcter popular.

La Secció d'Art Escènic representà la comèdia de costums marines retolada "La barca dels adigits", original de l'il·lustrat Apel·les Mestre, la qual trobà en la senyoreta Viader i els senyors Lleonart, Vallbona, Agustí, Montserrat, Botella, Guasch i Camí, uns correctes interpretadors.

## EL DOCTOR ALEU HA MORT

La figura més albiradora de la nostra colònia ha desaparegut amb el traspàs del doctor Antoni de P. Aleu.

Prop de seixanta anys fa que el doctor Aleu arribà a l'Argentina a bord d'un vai-



Ultim retrat del Dr. Antoni de P. Aleu.

xell de vela. Aquí reprengué els estudis començats en el Seminari Conciliar de Barcelona i es llicencià en jurisprudència l'any 1874. Va exercir diversos càrrecs públics a Buenos Aires. Fou elegit conseller de la Municipalitat i presidí les comissions de Finances i Pressupost. Fundà la Creu Roja Argentina i fou membre de la Comissió Nacional d'Escoles i d'altres institucions de caràcter pedagògic.

La catalanitat del doctor Aleu, mantinguda durant la seva llarga vida amb amor i entusiasme, ha traslluït sovint en gestos i iniciatives lloabilíssimes. Basta dir que lluny de la pàtria formà una llar d'esperit catalanesc. La seva esposa, argentina, i els seus fills, parlen en català. Però és que ultra aquest exemple de la catalanitat essencial del doctor Aleu, hi ha en la seva actuació innumerables actes d'amor a la cultura i a la llibertat de la nostra pàtria.

Al doctor Aleu correspon la glòria d'haver fundat i dirigit el primer periòdic escrit en català a l'Amèrica del Sud: "L'auroneta", que veié la llum pública l'any 1876, en les pàgines del qual foren publicats una sèrie d'articles sota el títol de "Cartes catalanistes", les quals foren molt comentades a Catalunya i àdhuc discutides en periòdics i revistes. El doctor Aleu hi preconitzava la intervenció del catalanisme en les lluites polítiques. Uns anys després el catalanisme deixava d'ésser una aspira-

ció purament sentimental o romàntica per convertir-se en un poderós moviment polític.

D'aleshores ençà el doctor Aleu mantingué estretes relacions amb els directors de la política catalana i més d'una vegada el seu consell ha influït en les orientacions de la mateixa. Afiliat a la Lliga Regionalista no ha desdenyat, però, estar en contacte amb els elements radicals del nacionalisme català. Així eren amics seus des d'En Prat de la Riva, Puig i Cadafalch, En Cambó i l'Abadal, a Guimerà, Permanyer, Roca i Roca, Folguera i Macià.

L'any 1922, trobant-se accidentalment a Barcelona, després d'haver lliurat la bandera dels catalans d'Amèrica a la Mancomunitat, presidí la Conferència Nacional Catalana en el seu caràcter de representant del catalans exiliats.

L'any 1917, els seus amics de Catalunya li editaren, en homenatge al patriota, un llibre retolat "Lluny de la terra", que conté els seus principals articles periodístics i discursos.

A Buenos Aires ha presidit els destins del Montepio de Montserrat i els del Casal Català. Fundà i orientà també, el desaparegut Comitè d'Acció Catalana. Ha estat un dels principals propagadors de l'obra

de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana a aquestes terres. Gràcies a donatius seus hom publicà un Compendi de Geografia de Catalunya i un Mapa de les terres de Llengua Catalana.

Oferí altres premis per als Concursos de la Protectora, tals com la publicació de cinquanta petites biografies de Catalans Assenyalats, etc...

El seu esperit inquiet i la seva activitat múltiple s'han manifestat, demés de la seva professió d'avocat i les seves empreses comercials i industrials, en la participació que ha tingut en els destins col·lectius d'altres colònies estranyes a la nostra que li han confiat càrrecs de responsabilitat.

Ultimament estava queleom retret dels afers col·lectius. Malgrat això, responia sempre que el patriotisme tustava la porta de casa seva.

La darrera pàgina que escriví per Catalunya serà possiblement la lletra d'adhesió que dirigí al Casal Català el dia 28 prop passat excusant la seva assistència a l'acte per raó de la seva absència i fent vots per a que "Catalunya rompi aviat els dogals que l'oprimeixen". De retorn de les costes del Sud argentí morí sobtadament a bord del vaixell "Washington".

RESSORGIMENT lamenta el traspàs del patriota i amic i tramet a la seva família l'expressió del seu sentiment.

## CARTA DE BARCELONA

Fa uns quants dies que tinguérem els barcelonins l'immens plaer de sopujar l'incommensurable Primo, cap del govern dictatorial que cura de la nostra felicitat. Aquesta circumstància va produir-nos una satisfacció tan gran que àdhuc vàrem obsequiar-lo amb ramells de focs artificials: uns quants trons i un coet al cul.

Un amic em deia amb molta gràcia: — No em sap greu no que vingui En Primo, el que em sap greu és que se'n pugui tornar.

Es singular la forma amb que la gent comenta ara l'arribada d'un peix gros. Hom en parla amb el mateix to amb què ho fem de les coses més vulgars. — Has sentit la trompeta de l'escombriaire? — Si, em sembla que sí. — Que has vist En Primo? — En...? Ah, sí; tens raó. No, no; no l'he vist pas, ni ganes.

Un fet que demostra fins a l'evidència la satisfacció copsada pel Dictador espanyol, durant el seu darrer viatge a Catalunya, és que en arribar al seu país li faltà temps per a engrapar l'espasa — la punta de la qual li fa de ploma — i redactar una reial ordre segons la qual els militars s'adjudiquen la facultat de nomenar al seu albir les juntes directives de les associacions, sindicats i agrupaments. D'aquesta guisa es

proposen destruir totes aquelles entitats que no els són afectes, malgrat de la presió que constantment hi exerceixen.

I de les moixigangues fetes a rel del raïd del "Plus Ultra"? Es la cosa més ridícula i divertida d'aquest món.

S'obligà als pobles de tot Catalunya que el dia de l'arribada d'En Franco a Buenos Aires hi hagués un repic general de campanes. A Barcelona demanaren que tot hom posés domassos, i, en efecte, llevat dels edificis oficials i els Banes, hom no veia pas domassos enlloc. En tot el carrer de l'Hospital ni un; en el del Carme, cap; en el d'En Ferran un, a casa d'un militar. I així en tota la ciutat.

Uns quants estudiants, fills de militars i d'altres *elementos*, castils tots, organitzaren una cosa que en deien manifestació. Anaven amb les banderes d'estanc en mig d'un quadro de forces policiaques d'a peu i d'a cavall. De tant en tant un erit històric que es perdia entre el somriure de la gent.

El número més important de les festes fou el sopar i ball de gala que a honor de Portugal i les repúbliques sud-americanes

hom celebrà en el Liceu. Per radiotelefonía oïrem els discursos i quecom més. El del representant de l'Uruguai fou suculent. Figureu-vos que davant d'En Barrera i d'En Milans del Bosch digné que l'Uruguai devia la seva llibertat a un català, la seva cultura a savis professors catalans i àdhuc els més estimats dels seus bisbes foren catalans. Acabà fent vots per la grandesa d'Espanya una i vària.

El representant de l'Argentina, doctor Estrada, hagué d'exigir a crits que se l'escoltés. — Així com els meus compatricis han escoltat amb respecte i simpatia — digué — la paraula dels catalans il·lustres, Rahola, Zulueta, Pi i Sunyer i Cambó, així jo espero que vosaltres rebreu amb afecte les meves paraules. — Malgrat d'aquesta reconvençió es veu que no li tingueren pas el respecte degut, car aviat vingué allò de *viva España i viva el rey* amb què s'acaben gairebé tots aquests discursos de circumstàncies.

En Barrera va dir que allí hi havia congregats tots els que a Barcelona volien Catalunya espanyola. Sense voler, se'ls escapen unes veritats! Abans havia parlat En Santa Maria de Pomés i el públic, el poc públic que l'escoltava se'l passejava. Es veu que no estaven fets a parlar davant el microfon, car mentre parlava, o ho intentava, el tal Pomés, hom sentia aquest diàleg: — Apa, segueix. — Però si no m'escolten! — Vés dient, home. — Es inútil, no se sent res.

Després, quan deia: — “*El Excelentísimo Ministro de Fomento que no ha podido asistir a este acto...*”, gran avalot i crits de: — *Bravo, bravo! Muy bien!... Viva*

## N O T Í C I E S

### “LA CATALOGNE ET LE PROBLÈME CATALAN”

Georges Dwelshauvers, de notòria actuaçió cultural i científica a Catalunya des de la direcció del desaparegut Laboratori de Psicologia de la Mancomunitat, ha publicat, amb el títol de l'epígraf, un atapeït volum de 234 pàgines en el qual hom troba, distribuït en tres capítols, històric, polític i intel·lectual, un interessant estudi sobre el nostre país avalat amb el testimoni presencial de l'autor en els fets que s'hi esmenten.

El problema del nostre alliberament nacional i la incompatibilitat racial de catalans i espanyols hi són tractats amb clara visió, així com l'extensa rescenció que hom hi fa dels nostres valors espirituals, els nostres homes i les institucions nostrades.

*La Catalogne et le problème catalan* és un al·legat formidable del nostre plet secular fet per un estranger que ha sabut entrar dins de l'ànima de Catalunya. Aquest llibre forma part de la col·lecció que amb

*España!*... — Varen tancar el microfon i al cap d'una estona, en tornar-lo obrir, sentírem: — ... *de parte del señor Gobernador, había habido un pequeño incidente sin consecuencias.* — Després, una veu, dirigit-se al públic: — *Aquí se ha introducido algún menguado que quería empañar la brillantez del acto. Si no se sentía orgulloso de ser español, debía de retirarse.*

Fou, en resum, un mercat de Calaf, i per mi una de les vetlles més felices que he passat amb l'aparell radiotelefonia a l'oida.

Cada dia fan agafades de joves catalans. Els fiquen a la presó i allà els tenen sense prendre'ls declaració, setmanes i mesos. La qüestió és avorrir-los en càstic a l'amor que ells senten per la pàtria.

El director de “La Publicitat” és també a la presó per haver publicat una sol·licitud adreçada al Directori demanant que fos declarada *fiesta nacional* el 10 de cada mes de tots els anys per escaure's aquell dia l'arribada dels *portentosos portentosos* a la capital de l'Argentina. El govern, considerant una filfa l'esmentat document, ha empresonat el director de “La Publicitat”.

Fins ara ens hem banyat tots en aigua de roses, i ja sabem que quan les coses materials marxen bé i les digestions són lentes i laborioses, hom no fa res de profit per l'ideal. No obstant ara les coses, com que per un costat comencen d'anar malament, vol dir que per l'altre van bé. Les heroïcitats només es fan en casos desesperats i això ara totjust comença.

X.

Barcelona, març de 1926.

el nom de “Biblioteca d'història contemporània”, publica la llibreria Félix Alean, de París, a la qual trametem la nostra reconeixença pel volum amb què ens ha obsequiat.

### COMITÉ PRO-PRESOS CATALANS

Davant la imminència del Consell de Guerra contra els presos nacionalistes acusats d'haver col·locat una bomba en el túnel de Garraf per on havia de passar el rei d'Espanya i tota la demás llopada que el portà a Barcelona, el Comitè Llibertat convocà una reunió d'elements representatius dels diversos gremis obrers, sindicats, partits polítics, etcètera, i els exposà la idea de celebrar actes públics tendents a demostrar davant del món civilitzat, les barbaritats comeses pel Directori militar espanyol contra els esmentats presos, i les que es proposa cometre violant tota llei de justícia, tota vegada que els demana vàries penes de mort i per mitjà d'un decret de caràcter retroactiu ha substret del fur civil la

causa i l'ha passada als tribunals militars, malgrat de les protestes de la justícia ordinària.

Hom nomenà una comissió integrada pels representants de la “Federación Gráfica Bonaerense”, “Irmandade Nazionalista Gallega” i “Partido Comunista”, els quals, junt amb el Comitè Llibertat, tenen al seu càrrec l'organització dels actes a celebrar.

De primer hom llançà un manifest signat per totes les institucions adherides denunciant l'atropell i les indignitats del Directori i recabant la protesta del poble per tal d'evitar que siguin complertes les nefandes intencions de la justícia militar espanyola.

El proppassat dimarts hom celebrà un míting en el saló “Augusteo” davant d'un auditori immens. Parlaren els senyors Ghioldi, Gómez, Rosal, Lino Pérez i els doctors Orzábal Quintana i Xammar. Hom notà en els oradors argentins una incomprensió palesa del nostre problema.

Ultra aquest acte, hom pensa celebrar una manifestació, a la qual concourrien representacions de més de cinquanta institucions polítiques, gremials i culturals de Buenos Aires.

### EL PROFESSOR MONTOLIU

Havem llegit en els diaris argentins la notícia que el filòleg català Manuel de Montoliu vindrà a Buenos Aires per tal d'ocupar la direcció de l'Institut de Filologia, càrrec que assumirà a últims d'any. La seva missió el retindrà aquí durant tres anys.

El diari “La Prensa” ha començat de publicar les cròniques que de Barcelona estant li tramet En Montoliu. La primera al volt del tema “Hombres y cosas de Cataluña”, fou sumament interessant.

No podem estar d'acord amb la segona, sobretot en allò que es refereix al nostre idioma. Quina llàstima!

### NOVA ENTITAT CATALANA

Definitivament ha quedat constituït a Montevideo el Casal Català, del qual ens havem ocupat en edicions anteriors.

El seu primer consell directiu és integrat pels següents compatricis:

Ramon Panedes, president; Alban Rossell, vice-president; Lluís Castelló, secretari; Pere Quingles, vice-secretari; Josep Florensa, tresorer; Francesc Agulló, comptable; Joan Flo, bibliotecari; Antoni Calveras, A. Duró i Rei, Francesc Prat i Jaume Gomis, vocals.

El Casal funciona provisòriament en el local del carrer Tacuarembó, 1423.

Corresponem a la cordial salutació que ens adrecen i els desitgem bon èxit i forces encerts, i que l'esperit de l'entitat no desentoní del cor de veus que proclamen arreu del món la supervivència de Catalunya i els seus drets a la llibertat completa.

**DONATIUS PER ALS PRESOS**

Comitè "Independents!" (Rosario) .....	\$ 100.—
Conrad Torra (Rosario) .....	" 10.—
Venda de postals en el Teatre Victòria la vetlla de l'homenatge a Sant. Russinyol ....	" 19.30
Francese de P. Marquès .....	" 10.—
Senyora J. C. ....	" 10.—
Angel Boixader i senyora ....	" 15.—
D. Cuspinera .....	" 1.—
J. Cabré .....	" 2.—
Joan Cunill .....	" 5.—
Lluís Carreres .....	" 1.—
Artur Garrich .....	" 1.—
J. Sagalà-Bosch .....	" 5.—
Josep Payró .....	" 2.50
Col·lecta efectuada en el "Salón-Teatro" la vetlla del Festival Popular Català que hi celebrà el Casal el dia 4 propassat .....	" 125.50

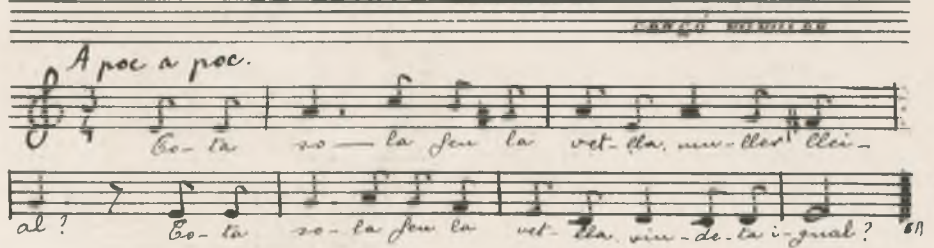
**"L'AVI MUNÉ"**

Corresponent a la nostra demanda d'intercanvi, havem començat de rebre "L'Avi

Muné", setmanari que veu la llum a Sant Feliu de Guíxols.

Es un periòdic molt ben escrit i ben orientat.

**EL COMTE ARNAU**



—Tota sola feu la vetlla, muller lleial?  
 Tota sola feu la vetlla, viudeta igual?  
 —No la faig jo tota sola, comte l'Arnaud,  
 no la faig jo tota sola, valga'm Déu, vall!  
 —Qui teniu per companyia, muller lleial?  
 Qui teniu per companyia, viudeta igual?

—Déu i la Verge Maria, comte l'Arnaud,  
 Déu i la Verge Maria, valga'm Déu, vall!  
 —A on ne teniu les filles, muller lleial?  
 A on ne teniu les filles, viudeta igual?  
 —A la cambra són que broden, comte l'Arnaud,  
 A la cambra són que broden seda i estam.

**Distintiu Nacionalista**



Segell amb els colors catalans i la simbòlica estrella, propi per a ostentar damunt la solapa. \$ 1 c/u.

Demandes a **RESSORGIMENT**: Pergamino 244 Buenos Aires

**FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR**

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS  
 S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda  
**GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS**  
 Venem **AIGUANAF** compost

**ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA**  
 Unió Telef. 3305, (Rivadavia) BUENOS AIRES

**JOIERIA**

**JOAQUIM GRAELLS**  
 FABRICANT

**RELOTGERIA**

**ALHAGES FINES**

CASA FUNDADA EN 1910  
 UNION TELEF. 1182, RIVADAVIA

Havem rebut d'Europa un gran assortit de **COLLARS DE PERLES MARCA LALIQUE**, inalterables, i, com a reclam, els posem a la venda al preu de \$ 10, amb fermall de fantasia, de plata. Atenem els encàrrecs de fora el mateix dia de rebre'ls.

TALLERS PROPIS REFORMEM TOTA MENA DE JOIES A ESTILS MODERNS.

GRAN ASSORTIT DE RELLOTGES DE TOTES CLASSES I PREUS.

**C. PELLEGRINI 516**

**BUENOS AIRES**

# Confiteria Catalana

**Cerrito, 153**

Unió Telefónica 4571, Rivadavia  
Coop. Telefónica 2918, Central

**B<sup>m</sup> Mitre 2248**

Unió Telefónica 8809, Mitre  
Coop. Telefónica 2919, Central



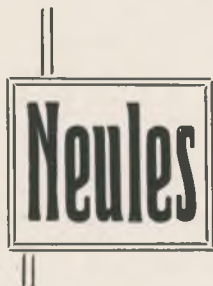
**Esplèndid Servei per a Casaments i Bateigs**

Preus econòmics - Demanin pressupost

**Bombons fins, fabricació de la Casa**

**VI D'ALELLA**

**Xampany**  
**Codorniu**



OLIS SUPERIORS

**"L'Atlàntida"**

DE

**J. CABRÉ i Cía.**



**Est. Unidos, 1599**

(CEVALLOS).

Un. Tel. 37, Rivadavia 6752

OLIS SUPERIORS

**PENSIÓ LA CATALANA**  
□ MENJAR ESPECIAL □

Abonament Setmanal \$ 12.50

Abonament Mensual \$ 53.00

HABITACIONS AMOBLADES

ALSINA 1347, Primer Pis, Dep. B  
(Escala junt al carrer)

**MATALASSOS a l'estil català**  
(REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot lo pertanyent al ram  
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA  
Coop. Telefónica 551. (Oeste)

PAVON, 4125  
BUENOS AIRES

ARTICLES

per a MECANICS, FERRERS  
i BRONZERS

**Joan Russinyol**

SARMIENTO, 1517 { Un. Tel. 1081, Libertad  
Coop. Tel. 1350, Central

Unica Casa Especial  
en Caragols  
per a Metalls de Ferro,  
Bronze i Acer.

AVISEM als nostres clients que ens  
havem traslladat del carrer Cangallo  
al de Sarmiento, 1517.

Fabrica de Camises  
**"La Esmeralda"**

**ENRIC RODÓ**

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260  
Buenos Aires

**Venda directa  
al consumidor.**

Per CAMISES de resultat ex-  
cel.lent: Per gènere de punt  
Català i per tota mena d'ar-  
ticles de Camiseria, visiteu  
sempre "La Esmeralda".

**"Bodegas RESPLANDOR"**

... (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ...



COMPATRICIS: Si voleu beure bon vi  
exigiu al vostre proveïdor que us serveixi  
el de marca "RESPLANDOR."

Unics representants a Buenos Aires:

...

**ROVIRALTA i Cia.**

...

1247, Campichuelo, 1249

Un. Telef. 1446, Chacrita